

KS § 50
AU § 21

Dnr 2008.718

000.700

**Yttrande över slutbetänkandet Möjlighet att leva som andra
– Ny lag om stöd och service till vissa personer med funk-
tionsnedsättning, SOU 2008:77**

Regeringen har berett kommunen tillfälle att yttra sig över LSS-kommitténs slutbetänkande Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning, SOU 2008:77.

Barn- och grundskolenämnden (2008-12-10, § 217) och socialnämnden (2008-12-17, § 238) har upprättat gemensamt förslag till yttrande med följande inledning:

”Huvudmannafrågan

Inledningsvis vill Skellefteå kommun med tyngd framhålla att staten bör överta hela ansvaret för insatser enligt LSS från kommunerna. Ett tungt vägande skäl för det är att en huvudman väsentligt ökar förutsättningarna för likabehandling. I dag varierar stödet till den enskilde kraftigt mellan landets kommuner och detta är svårt att komma till rätta med genom tillsyn och överklagandemöjligheter.

Barnperspektivet

En annan fråga som kommunen vill tydliggöra är barnperspektivet som förs in i lagtexten, men saknas i utredningen.

Övervältring av kostnader

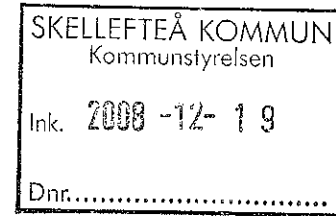
De kostnadsminskningar som förslaget innebär för staten motsvaras av i stort sett lika stora kostnadsökningar för kommunerna, såvida inte syftet är att minska stödet till dem som har insatser enligt LSS eller LASS.”

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Yttrandet godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

Bifall till arbetsutskottets förslag.

Remissvar - Möjlighet att leva som andra. Slutbetänkande av LSS-kommittén, SOU 2008:77

Huvudmannafrågan

Inledningsvis vill Skellefteå kommun med tyngd framhålla att staten bör överta hela ansvaret för insatser enligt LSS från kommunerna. Ett tungt vägande skäl för det är att en huvudman väsentligt ökar förutsättningarna för likabehandling. Idag varierar stödet till den enskilde kraftigt mellan landets kommuner och detta är svårt att komma till rätta med genom tillsyn och överklagandemöjligheter.

Barnperspektivet

En annan fråga som kommunen vill tydliggöra är barnperspektivet som förs in i lagtexten, men saknas i utredningen.

Övervältring av kostnader

De kostnadsminskningar som förslaget innebär för staten motsvaras av i stort sett lika stora kostnadsökningar för kommunerna, såvida inte syftet är att minska stödet till dem som har insatser enligt LSS eller LASS.

4.1 Ska LSS vara en rättighetslag?

En reglering av personlig assistans utan att insatsen utgör en rättighet är meningslös. Om inte LSS utformas som en rättighetslag fyller den ingen funktion utan personkretsen hänvisas att söka bistånd enligt socialtjänstlagen. Situationen för de funktionshindrade blir då densamma som innan LSS.

4.2 LSS – en lag om sociala tjänster

Kommunen avstyrker förslaget med en sammanhållen lagstiftning. Det är inte motiverat, när det inte är samma huvudman som ska svara för insatsen.

Kommunen tillstyrker förslaget att handlägningsregler införs i LSS. Det är bra med förtydligande av vad som gäller beträffande handläggning av ärenden enligt LSS.

Det är angeläget att frågan om skyddsåtgärder skyndsamt utreds.

4.3 Vilka syften och mål ska lagen ha?

Kommunen avstyrker bestämt förslaget om att funktionshindrade som får bistånd enligt socialtjänstlagen ska ett annat kvalitetsmått än vad som gäller för andra, exempelvis barn och gamla. Socialtjänstlagen är en generell lag. Att börja skilja en viss grupp åt vore olyckligt. Dessutom måste den personkretsen då definieras och då sannolikt på ett annat sätt än i LSS.

Ett tungt vägande skäl emot är även att biståndsrätten inte är avgränsad till vissa insatser utan kan vara "vad som helst". Den föreslagna lagändringen synes både orättvis och effekterna mycket svåröverskådliga.

4.4 Personkretsen

Kommunen tillstyrker förslaget.

4.5 Ett barnperspektiv i LSS

Kommunen tillstyrker att barnperspektivet förs in i lagtexten, men som nämndes inledningsvis, saknas barnperspektivet nästan helt i utredningen. Barn berörs i frågan om personkretsen för personlig assistans, där en särregel skapas för personer under 21 år. Men anmärkningsvärt är att *en helt ny insats föreslås* – stöd och service i ordinärt boende – *utan att barns eventuella rätt till den diskuteras*. Är insatsen tänkt för även barn och unga? Hur påverkas ungas situation när de fyller 21 år och kanske inte längre har rätt till personlig assistans? Detta är exempel på hur barnperspektivet saknas i utredningen.

Kommunen anser att förslaget om registerkontroll ska avse alla som arbetar inom LSS-verksamheterna. Många av brukarna har mycket svåra funktionshinder och saknar möjlighet att själva påtala övergrepp, egendomsbrott m m. Registerkontrollen bör även omfatta förmögenhetsbrott.

I övrigt tillstyrks förslaget.

4.6 Prioriterade utvecklingsområden

Kompetensfrågorna liksom forskning och utveckling inom LSS-området är viktigt. Arbetet håller alltmer på att utvecklas till att bli ett specifikt kompetens- och kunskapsområde. Området har fått stå tillbaka under den satsning på kompetensutveckling som gjorts på äldreomsorgen.

5 Huvudmannaskap

Som det framhålls inledningsvis bör staten ha ett samlat ansvar för insatser enligt LSS med undantag för råd och stöd/särskilt expertstöd. Dagens ansvar fördelat på 290 kommuner innebär stora olikheter för den enskilde och äventyrar rättsäkerheten.

Ett samlat huvudmannaskap löser även frågan om ansvarig kommun, t ex vid placering i annan kommun eller flyttning (avsnitt 7.2).

6.2 Reglering och ansvar

Utgångspunkten för Försäkringskassans handläggningstider bör vara att kassan utreder och beslutar lika snabbt som kommunerna. Då behöver inte kommunen gå in med "interimistiska" insatser i avvaktan på kassans beslut. För att komma till rätta med handläggningstiderna hos Försäkringskassan bör handläggningstiden begränsas i lag. Den är i dag alltför ofta helt oacceptabel.

Om kommunen behöver gå in med insatser under Försäkringskassans utredningstid bör detta regleras på annat sätt än enligt förslaget. Regressrätten bör inte knytas till en viss form av bistånd. Den enskildes rätt till bistånd avser "skälig levnadsnivå". Detta kan uppnås genom olika insatser. En biståndsansökan bör inte bedömas utifrån om den enskilde ansökt om personlig assistans eller inte.

Biståndsbedömningen bör göras utifrån att den insats som beviljas, kan vara den som gäller framöver, d v s inte som ett interimistiskt beslut i avvaktan på Försäkringskassans. En specialdesignad insats för "väntande" kan både skapa olikheter och vara kostnadsdrivande för kommunerna.

6.3 Behov

Staten räknar med en besparing genom tydligare och enhetligare bedömningar av vilka behov som ska inkluderas i beräkningen av tid för personlig assistans. Kommunen vill framhålla att den enskildes behov kvarstår och måste då tillgodoses genom kommunen. Behoven upphör inte utan kostnaden flyttas bara runt.

Om personlig assistans inte längre lämnas för "övriga behov" innebär det att personlig assistans måste kompletteras med hemtjänst.

6.4 Utförande och kvalitet

Kommunen anser att förslag om avtal mellan den assistansberättigade och assistansordnaren är bra. Det skapar en tydlighet.

Personlig assistans för barn och unga ska stödja en frigörelse från föräldrarna, enligt utredningsförslaget. Detta kan vara svårt att uppnå när föräldrarna inte bara är föräldrar utan personliga assistenter, i vissa fall de enda assistenterna.

6.5 Ersättningar

Kommunens inställning är att om staten lägger utförandet av personlig assistans på kommunerna så ska kommunerna ersättas med faktiskt styrkt kostnad. Det rör sig om ett tjänsteköp. Till skillnad mot enskilda assistansordnare kan inte en kommun neka att ta på sig utförandet av assistansen. Kommunerna har högre kostnader än ersättningen, t ex genom att dubbelbemanning p g a arbetsmiljöskalet inte ersätts, att beredskap under natten genom centralt arbetsmarknadsavtal kostar mer för lön än ersättningen, "snuttider" är både kostsamma och svår administrerade.

6.6 Tillsyn och kontroll

Kommunen anser att det viktigt att kontrollen över enskilda assistansordnare skärps och tillstyrker förslagen i avsnittet.

7.1 Övergripande frågor om kvalitet och kostnader

När det gäller sanktionsavgifter för icke verkställda beslut är det viktigt att det tydliggörs att sådana inte ska åläggas kommunen om dröjsmålet beror på att den enskilde avvaktar plats hos viss utförare. Men kommunen vill framhålla att detta tydligt bör regleras så att det gäller alla situationen där dröjsmålet beror på den enskilde. Det ska överhuvudtaget aldrig bli aktuellt med sanktionsavgift när den enskilde själv vill avvakta av någon anledning.

Om kvalitetsindikatorer ska arbetas fram inom LSS-området så är det viktigt att detta sker i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting så att inte två system skapas, vilket skett inom äldreomsorgen.

Kommunen är negativ till lagkrav på en särskild plan för kommunens LSS-verksamhet. Det är inte motiverat att bryta ut en verksamhet ur kommunens övriga planering. Kommunerna bör själv få bestämma formen för sin planering.

7.2 Insatser i annan kommun

Frågan om ett sammanhållet ansvar för LSS-insatser vid boende i annan kommun, visar på det olämpliga i ett kommunalt huvudmannaskap. Frågan faller helt om staten har ansvaret.

Vid ett kommunalt huvudmannaskap talar mycket för ett sammanhållet ansvar precis som när barn och unga får vård utanför den egna kommunen. Men LSS-insatsen boende kan vara livslång. Om ursprungskommunen ska fortsätta och ha ansvaret blir det nästan en form av "kvarskrivning" som inte är önskvärd.

Kommunen finner förslaget om ett statligt ansvar för kompetens- och utvecklingscentra bra.

7.3 Insatser med beslut om boende

Kommunen anser att det bra att insatsen "bostad med särskild service" delas upp. Det tydliggör vad den enskilde ansöker om och beviljas. Boendeformen "särskilt anpassad bostad" bör utgå. Behovet tillgodoses genom möjligheten till bostadsanpassningsbidrag och utgör i praktiken ett ordinärt boende.

Kommunen stöder förslaget om att personlig assistans inte ska lämnas i gruppboende eller vid boende i bostad med särskilt service. Det är olämpligt med olika personalkategorier som arbetar på olika villkor i samma boende. Den personal som finns knuten till boendet ska täcka de boendes behov. Om boendeformen "särskilt anpassad bostad" finns kvar är det naturligt att personlig assistans kan lämnas i detta boende.

7.4 Stöd och service i ordinärt boende

Kommunen kan med hänvisning till oklarheterna inte ta ställning till den nya insatsen.

Insatsen, som är ny, beskrivs diffust i utredningen. Särskilt vill kommunen framhålla bristen på barnperspektiv. Utredningen berör inte barn och ungas eventuella rätt till den nya insatsen. Insatsen förefaller vara tänkt att kompensera de begränsningar som införs i personlig assistans. För kommunerna innebär detta tre organisationsformer för hjälp i hemmet – personlig assistans, stöd och service i ordinärt boende samt hemtjänst. Detta kan skapa problem för kommunerna och torde vara en omöjlighet för små kommuner.

För den enskilde torde det bli förvirrande med tre former av insatser i hemmet, och dubbla eller tredubbla ansökningsprocesser kommer att uppstå. Genom taket på 40 timmar per vecka kan komplettering genom hemtjänst bli nödvändig, d v s två olika former av hjälp i hemmet till samma person.

7.5 Sysselsättning

Kommunen vill först betona vikten av att även funktionshindrade får tillgång till den vanliga arbetsmarknaden. Ett statligt huvudmannaskap för LSS-insatser underlättar helhetssynen på arbete, sysselsättning och försörjning för funktionshindrade.

Kommunen stöder förslaget om rätt till daglig verksamhet som ett alternativ för människor med svårare psykiska funktionsnedsättningar med inriktning att insatsen inte ska bli varaktig utan ett steg mot arbete.

Kommunen är negativ till att införa krav på ytterligare planer. De befintliga kan tillgodose behovet av planering även av sysselsättning.

7.6 Personligt stöd och individuell planering

Kommunen finner det bra med viss utbildning för kontaktpersoner, men vill understryka att kontaktperson ska vara ett icke professionellt stöd. Om vi utvecklar ett system med mer eller mindre heltidsanställda kontaktpersoner förfelas syftet.

8. Genomförande och konsekvenser

I övergångsbestämmelserna saknas reglering beträffande upphörande av insatsen ledsagning, 9 § 3 LSS. Det måste i bestämmelserna regleras att beslutet får omprövas. Om så inte sker gäller besluten i sin lydelse även sedan lagstiftningen ändrats och insatsen upphört (principen om negativ rättskraft).